

În concluzie, cele trei texte analizate oferă perspective diferite asupra naturii duale a omului și necesității acestuia de a-și clădi o soartă bazată pe echilibru și măsură. Personajele sunt victimele unor patologii, suferind de mania persecuției, de inferioritate sau de dorința obsesivă de îmbogățire. Scopul celor trei eroi este de a depăși stadiul actual al vieții lor personale și profesionale, pentru a fi remarcați de cei pe care îi iubesc sau de societate. Dedublarea apare ca unică soluție, în momentul când psihicul lor labil pare să intre în colaps. În esență, Goliadkin, Tertuliano și Schlemihl sunt victimele unei sistem birocratic cu o impresionantă forță distructivă. Din cauza aspirațiilor neîmplinite, dedublarea lor apare ca un proces indispensabil pentru integrarea în societate, oricât de absurde ar fi normele acesteia.

Bibliografie

- Biblia*, traducere Dumitru Cornilescu, 1924
Dinu, Camelia, *Prefață* la vol. *Oameni sărmani. Dublul*, de F.M. Dostoievski, traducere din limba rusă și note de Antoaneta Olteanu, Corint, 2015, p. 5-8
Dostoievski, F.M., *Oameni sărmani. Dublul*, București, Editura Corint, 2015
Iorga, Nicolae, *Cugetare și Faptă Germană*, Iași, Tipografia Ziarului „Neamul Românesc”, 1918
Jung, Carl G., *Psychological Types*, vol. 20 of Bollingen Series, Michigan, Pantheon Books, 1971
Keppler, Carl F., *The Literature of the Second Self*, Tucson, University of Arizona Press, 1972
Rank, Otto, *The double. A Psychoanalytic Study*, New York, New American Library, 1979
Rogers, Robert, *A Psychoanalytic Study of the Double in Literature*, Detroit, Wayne State University Press, 1970
Saramago, Jose, *Omul duplicat*, Iași, Polirom, 2016
Von Chamisso, Adelbert, *Peter Schlemihl*, Boston, Wells and Lilly, Court-Street Publisher, 1824